

**Ramona Diaconescu
Camil-Gabriel Ionescu**

**Memorator de
istorie**

pentru clasa a VIII-a

 Booklet

10. *Istoria României în date* (coord. Dinu C. Giurescu), Ed. Enciclopedică, Bucureşti, 2007.
11. *Istoria României în texte* (coord. Bogdan Murgescu), Ed. Corint, Bucureşti, 2001.
12. Sorin Oane, Maria Ochescu *Istorie*, Manual pentru clasa a VIII-a, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2009.

Cuprins

INTRODUCERE	3
Mediu și oamenii	3
Așezare	3
Înfățisare	3
Locuire și ocupații	4
Duratele timpului istoric.....	6
CIVILIZAȚII PREISTORICE ȘI ANTICE	8
Civilizații preistorice	8
Geto-daci.....	10
Statul dac (sec. I î.Hr.-sec. I d.Hr.)	15
1. Burebista (82-44 î.Hr.).....	15
2. Decebal (87-106)	16
Integrarea geto-dacilor în lumea romană	17
ROMANITATEA ORIENTALĂ ÎN MILENIUL MARILOR MIGRAȚII	21
Romanitate și creștinism.....	21
Autohtonii și migratori	22
Așezarea ungurilor în Pannonia	22
Etnogeneza românească	23
Românii în izvoarele medievale timpurii	24
STATUL MEDIEVAL ȘI INSTITUȚIILE SALE	26
Întemeierea statelor medievale românești	26
Formațiuni prestatale românești (sec.IX-XIII)	27

Formarea statului medieval Transilvania	29
Formarea statului medieval al Țării Românești.....	31
Formarea statului medieval al Moldovei	32
Formarea statului medieval al Dobrogei	33
Statul Asăneștilor	33
Instituții centrale în Țările Române	34
Organizarea administrativ-teritorială a Țărilor Române	37
LUMEA RURALĂ ȘI LUMEA URBANĂ ÎN EVUL MEDIU	38
Satul	38
I. Clasele sociale	38
II. Habitatul și alimentația	42
III. Agricultura și tehnici agricole	43
Orașul și târgul	44
ȚĂRILE ROMÂNE ȘI STATELE VECINE, ÎNTRE DIPLOMAȚIE ȘI CONFRUNTARE.....	50
Lupta antotomană a Țărilor Române (sec. XIV-XVI)	52
1. Mircea cel Bătrân (1386-1418)	52
2. Alexandru cel Bun (1400-1432)	53
3. Iancu de Hunedoara (1441-1456).....	53
4. Vlad Țepeș (1448; 1456-1462; 1476)	54
5. Ștefan cel Mare (1457-1504)	55
6. Radu de la Afumați (1522-1529, cu întreruperi)	56
7. Petru Rareș (1527-1538; 1541-1546).....	57
8. Mihai Viteazul (1593-1601)	57

Unirea de la 1600	59
Politică și diplomație în secolele XVII-XVIII	60
Cele mai importante domnii	61
1. Matei Basarab (1632-1654)	61
2. Vasile Lupu (1634-1653).....	61
3. Șerban Cantacuzino (1678-1688).....	61
4. Constantin Brâncoveanu (1688-1714)	62
5. Dimitrie Cantemir (1710-1711).....	62
CULTURA MEDIEVALĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC ..	65
Învățământul medieval românesc	65
Scrieri reprezentative	66
Tiparul și cartea	68
Arta ecclaziastică și laică	70
SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE (sec.al XVIII-lea - prima jumătate a sec.al XIX-lea).....	72
Regimul habsburgic și mișcarea de emancipare politico-socială în Transilvania	72
Organizarea Transilvaniei	73
Mișcarea de emancipare a românilor din Transilvania.....	74
Regimul fanariot în Moldova și în Țara Românească	75
Chestiunea orientală și Principatele Române	77
Regulamentele Organice	79
CONSTITUIREA ROMÂNIEI MODERNE ..	81
Revoluția din 1848-1849	81
Cauze.....	81

Obiectivele revoluției române.....	81
Categorii sociale participante	82
Pregătirea revoluției	82
Documentele programatice ale revoluției.....	82
Desfășurarea revoluției	82
Consecințele revoluției pașoptiste	85
Unirea Principatelor Române și reformele lui Alexandru Ioan Cuza	85
Începuturile vietii politice în România.....	89
Românii din Basarabia, Bucovina și Transilvania.....	94
Cucerirea independenței de stat și unirea Dobrogei	98
Războiul pentru întregirea națională	100
Formarea statului național român	103
CULTURA NAȚIONALĂ ÎN SECOLUL AL XIX-LEA	106
Învățământ în spațiul românesc	106
Literatura	107
Istoriografia	108
Arta	109
Contribuții ale românilor la dezvoltarea științei și tehnicii	110
ROMÂNIA ÎNTRE DEMOCRAȚIE ȘI AUTORITARISM.....	112
România după Marea Unire	112
CONSECINȚE ALE REFORMELOR.....	113
Economia	113

Societatea	114
Monarhia și partidele politice în România interbelică	117
Monarhia	117
Partidele politice	119
România în al doilea război mondial.....	121
ROMÂNIA DUPĂ AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL..	126
România postbelică	126
Stalinizarea României	128
Național-comunismul (1965-1989).....	130
Decembrie 1989. Context și consecințe	132
Context extern.....	132
Context intern.....	132
Defășurarea revoluției decembriste	133
Revenirea la democrație	133
Bibliografie	137

Pentru comenzi:

tel: 021 430.3095

email: comenzi@booklet.ro

web: www.booklet.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DIACONESCU, RAMONA

Memorator de istorie pentru clasa a VIII-a / Ramona Diaconescu,
Camil-Gabriel Ionescu. - Ed. rev. - București : Booklet, 2016

ISBN 978-606-590-326-5

I. Ionescu, Camil-Gabriel

94(498)(075.33)

© Editura Booklet, 2016

Toate drepturile asupra lucrării aparțin editurii

INTRODUCERE Mediu și oamenii

Așezare

România este așezată în sud-estul Europei Centrale, la intersecția paralelei de 45° lat. N și a meridianului de 25° long. E și are climă temperat-continentală de tranzitie. Are ieșire la Marea Neagră.

Înfățișare

Relieful României prezintă o armonie și o proporționalitate remarcabile; este aranjat pe trei mari etaje, bine diferențiate: cel mai înalt este reprezentat de Munții Carpați, cel de mijloc de Subcarpați, de dealuri și podișuri, iar cel mai jos reprezentat de câmpii, de văile râurilor și de Delta Dunării. Principala caracteristică a reliefului românesc este disponerea sa în formă concentrică.

Relieful țării noastre cuprinde așadar:

- munți - 34% din teritoriu;

Rețeaua hidrografică are formă radiară, majoritatea râurilor izvorând din Munții Carpați și vărsându-se, direct sau prin intermediul altor râuri, în Dunăre; Delta Dunării, situată în nord-estul Podișului Dobrogei, constituie cea mai nouă unitate naturală din România.

Pământul românesc dispune de resurse naturale precum: petrol, gaze naturale, cărbuni, minereu de fier, sare, soluri de o fertilitate medie și înaltă, fond forestier (25%) etc.

Locuire și ocupații

Cele mai vechi vestigii ale existenței și activității umane în spațiul carpato-danubiano-pontic datează din paleolitic. Așezări umane stabile au apărut în depresiuni, zone de munte, de deal, de podiș și de câmpie.

Ocupații predilecție ale oamenilor:

- agricultura;
- creșterea animalelor;
- păstoritul;
- cultivarea viței-de-vie și a pomilor fructiferi;
- pescuitul;
- practicarea meșteșugurilor și a comerțului;

Structura etnică a populației României (potrivit datelor statistice din 2012):

- români - 88,60%;
- maghiari - 6,50%;
- romi - 3,20%;
- ucrainieni - 0,28%;
- germani - 0,27%;
- alte minorități (ruși, tătari, turci, sârbi, greci, evrei, cehi, slovaci, croați etc.) - 0,92%.

Studiu de caz: rolul Carpaților și al Mării Negre în istorie

Munții Carpați și Marea Neagră au reprezentat coordonate geografice importante în istoria românilor.

De-a lungul timpului, **Carpații** i-au despărțit pe români în mai multe provincii istorice atât în timpul stăpânirii romane, cât și în Evul Mediu și epoca modernă, până la înfăptuirea României Mari în 1918; au reprezentat totodată:

- un element de coeziune și comunicație între români (prin intermediul trecătorilor și pasurilor ce fac legătura între provincii, al târgurilor ce adunau populația de pe ambele versante);
- un loc de confruntări militare și de refugiu în timpuri de restriște;
- o sursă de bogăție (datorită minereurilor aurifere, feroase, pădurilor);

- a constituit, potrivit istoricului Gheorghe Brătianu, „placa turnantă” a schimburilor internaționale din zonă, precum și o zonă de întrepătrundere între diverse civilizații;
- a reprezentat o zonă de interes politic și economic pentru o serie de state (Imperiul Persan, Imperiul Roman, Imperiul Bizantin, Venetia, Genova, Imperiul Otoman);
- a jucat un rol important în formarea și consolidarea statului medieval al Moldovei, precum și în menținerea suzeranității Țărilor Române extracarpatice;

Duratele timpului istoric

Potrivit istoriografiei românești, epocile istorice sunt:

- Epoca străveche (cca. 1 mil î.Hr. - secolul I î.Hr.);
- Antichitatea (secolul I î.Hr. - anul 602 d.Hr.);
- Evul Mediu (anul 602 - 1821);
- Epoca modernă (1821 - 1918);
- Epoca contemporană (din 1918 până în zilele noastre).

Pentru reconstituirea evenimentelor istorice se folosesc:

- izvoare istorice nescrise:
  - paleontologice;
  - arheologice;

• izvoare istorice scrise:

- epigrafice;
- numismatice;
- lingvistice;
- sigilografice;
- literare;
- cartografice;
- diplomatice etc.

Istoriografia românească joacă un rol important în reconstituirea istoriei:

- începe în secolul al XV-lea, cu scrieri în slavonă (diferite letopisețe);
- odată cu secolul al XVII-lea este scrisă în română, cu caractere chirilice (se remarcă cronicarii Grigore Ureche, Miron Costin, stolnicul Constantin Cantacuzino, Ion Neculce, Dimitrie Cantemir etc.);
- începând cu secolul al XIX-lea, se conturează o adevărată școală de istorici, cărora le aparțin contribuții științifice importante (de exemplu B. P. Hașdeu, A. D. Xenopol, D. Onciu, N. Iorga).

CIVILIZAȚII PREISTORICE ȘI ANTICE

Civilizații preistorice

Primele vestigii ale existenței și activității umane, pe teritoriul actual al României, sunt cele de la Bugulești, jud. Vâlcea, Ohaba Ponor, jud. Hunedoara, pe Valea Dârjovului, jud. Olt și aparțin preistoriei.

Preistoria cuprinde:

- epoca pietrei:
  - paleolitic (cca 1 mil. î.Hr. - 10 000/9 000 î.Hr.);
  - mezolitic (10 000/9 000 - 7 000/6 500 î.Hr.);
  - neolitic (7 000/6 500 - 4 500/4 000 î.Hr.);
  - eneolitic (4 500/4 400 - 2 700/2 500 î.Hr.).
- epoca metalelor:
  - epoca bronzului (2 500 - 1200/1150 î.Hr.).
  - epoca fierului:
    - a) Hallstatt (1200/1150 - 450/400 î.Hr.);
    - b) La Tène (450/400 î.Hr. - sec. I-II d.Hr.).

În epoca pietrei:

- se realizau unele cioplite din silex, cuarț, cuarțit, dar și os și corn de animal (paleolitic și mezolitic);

- oamenii preistorici se ocupau cu vânătoarea, culesul, pescuitul și trăiau organizați în cete, ginte și triburi;
- în neolic a avut loc trecerea omului de la stadiul de prădător și migrator la cel de sedentar („revoluția neolică”); se practică economia productivă (cultivarea plantelor, creșterea animalelor, diferite meșteșuguri);
- în eneolic s-a făcut trecerea la agricultura incipientă, s-a utilizat cuprul și s-a desfășurat procesul de indo-europenizare;
- din punctul de vedere al credințelor religioase se practicau cultul morților, ritualuri magice, cultul strămoșilor, cel al fecundității și fertilității;
- multiplele culturi arheologice descoperite demonstrează simțul artistic al omului preistoric (diverse statuete antropomorfe și zoomorfe, obiecte de cult, desene rupestre, ceramică).

În epoca metalelor:

- s-a trecut la practicarea extinsă a metalurgiei;
- în epoca bronzului a avut loc separarea lingvistică a triburilor indo-europene în Europa, în urma căreia s-au individualizat, în sud-estul Europei, popoare precum illirii, tracii și grecii;
- diferențierea socială, după avere, a condus la formarea aristocrației gentilice și tribale;
- s-au format uniuni de triburi conduse de șefi militari (basilei);

- ca manifestări artistice și religioase s-au evidențiat ritul de incinerare a morților și adoptarea cultului soarelui;
- în epoca fierului, în Hallstatt, a avut loc separarea lingvistică și etnică între tracii de la nord de Dunăre (geto-daci) și tracii de la sud de Dunăre (odrisi, moesi, besi);
- în perioada La Tène debutează circulația monetară; tot atunci familia gentilică a fost înlocuită cu familia monogamă, mai multe familii de acest gen grupându-se în obști sătești.

■ Geto-daci

- popor de origine indo-europeană, care reprezintă ramura nordică a tracilor;
- trăiau în spațiul carpato-danubiano-pontic;
- denumirea de „geti” le-a fost dată de izvoarele istorice grecești, iar denumirea de „daci” le-a aparținut izvoarelor romane (de unde și sintagma folosită).

Atestarea geto-dacilor în izvoarele literare

- **Hecataios din Milet** (sec. al VI-lea î.Hr.) - amintește despre triburi getice existente în Dobrogea;
- **Herodot**, *Istoria* (sec. al V-lea î.Hr.) - vorbește, printre altele, de campania lui Darius împotriva getilor din Dobrogea (cca. 514/513);

- **Tucidide**, *Războiul peloponesiac* (sec. al V-lea î.Hr.) - afirmă că getii au fost aliați ai Atenei în anul 429 î.Hr.;
- **Caesar**, *De bello Gallico* (sec.I î.Hr) - face referiri la epoca lui Burebista; lui î se datorează cea dintâi mențiune sigură a numelui de „daci”;
- **Strabon**, *Geographia* (sec.I î.Hr. - sec. I d.Hr.) - oferă informații despre Burebista și spune că „daci” au aceeași limbă ca și getii”;
- **Trogus Pompeius** (sec.I d.Hr.) - vorbește despre un rege get din Dobrogea (rex Histrianorum, sec. al IV-lea î.Hr.);
- **Pliniu cel Bătrân**, *Istoria naturală* (sec.I d.Hr.) - aduce informații despre Dacia din sec.I î.Hr. (este printre primii care utilizează denumirea de „Dacia”);
- **Suetonius**, *Viețile celor doisprezece Cezari* (sec. al II-lea d.Hr.) - povestește despre intenția lui Cezar de a-l ataca pe Burebista;
- **Ptolemeu**, *Îndreptarul geografic* (sec.al II-lea d.Hr.) - care citează 44 de localități din Dacia preromană;
- **Flavius Arrianus Xenophon**, *Anabasis* (sec.al II-lea d.Hr.) - relatează despre campania lui Alexandru Macedon din anul 335 î.Hr. împotriva getilor de la nordul Dunării;
- **Cassius Dio**, *Istoria romană* (sec. al III-lea d.Hr.) - oferă informații despre războaiele dintre romani și dacii conduși de Decebal;